

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement

Binnen de stad, 7 fr. per jaar.
 Buiten de stad, 8 fr.
 Een blad afzonderlijk 125 centimen.
 De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
 Aankondigingen 125 centimen per drukregel.
 Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of midden in het blad: 1 fr. den drukregel.

Men schrijft in te Tongeren bij M. COLLEÉ, uitgever en eigenaar van dit blad.
 De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en zaterdags.
 Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, grote Markt, n° 37-39, te Tongeren.

TONGEREN, DEN 23 SEPTEMBER

Heden dat men in Frankrijk en in België alles wil verwereldlijken, is het niet zonder belang de volgende woorden te herhalen die in 1850 uitgesproken werden, niet door eenen katholiek, maar door den gekenden franschen romanschrijver Victor Hugo. In de nationale vergadering, in eene discussie die achtervolgens de uitstekendste redenaars op de tribuun voerde, drukte Victor Hugo zich uit als volgt :

« Men zegt ons : Gij sluit de geestelijkheid uit den raad van toezicht van den Staat ; gij wilt dus het godsdienstonderwijs verbannen ? Luistert, mijne heeren. Nooit zal men zich door mijne schuld kunnen vergissen ten opzichte van hetgeen ik spreek of denk. Wel verre van het godsdienstig onderwijs te willen verbannen, is dit onderwijs mijns inziens noodzakelijker dan ooit ; hoe grooter de mensch wordt, te meer moet hij gelooven ; hoe meer hij God nadert, des te beter moet hij God zien. (Ontroering.)

« Er bestaat eene ramp in onze tijd — ik zou haast zeggen er is slechts eene ramp, — en dat is een zeker streven om alle waarde aan dit leven te hechten (Ontroering). Den mensch als hoogste doeleinde het aardsche en stoffelijke leven gevende, verergert men alle ellenden door de ontkenning, die zich aan het einde bevindt ; men voegt hij den last der ongelukkigen den ondergelijken last van het niet, en van hetgeen slechts lijden was, dat is de wet van God, wordt wanhoop gemaakt, dit is de wet der hel. (Langdurige ontroering.) Vandaar ernstige maatschappelijke stuiprekkingen. » (Ja, ja) !

Victor Hugo ging voort met te zeggen, dat, volgens hem, het beste middel om in dit leven het stoffelijk lot van hen, die lijden, te verbeteren, bestond in hun allerleest hoop te geven, en hunne aandacht te doen vestigen op een later leven, waar allen recht zou geschieden. En hij eindigde met de volgende treffende schoone verklaring :

« Wat mij betreft, daar het toeval wil dat ik het ben die op het oogblik spreek, en zoo ernstige woorden legt in eenen mond van zoo weinig gezag, vergunt mij het hier te zeggen en te verklaren : ik roep u van deze tribune toe : ik geloof vastelijk aan een beter leven ; het bestaat voor mij meer dan deze ellendig hersenschijn, die wij verzwegen en welke wij leven noemen ; het is oophoudelijk voor mijne oogen ; ik geloof er aan uit al de kracht mijner overtuiging, en na tal van worstelingen, studie en beproevingen, is het de hoogste zekerheid van mijne rede, gelijk het tevens de hoogste troost is van mijne ziel. (Diepe ontroering.)

Officieel onderwijs.

De vakantiën zijn lang en de jaarwedden vet, zegt de *Avenir* ; dat laat aan die dames en heeren van het officieel onderwijs toe zich wat te verlustigen. Een onzer vrienden heeft, drie weken geleden, te H...., een klein dorpke tusschen Samber en Maas, den gemeentecorrespondent en zijne twee gerokte kollegas, de bestuurster en de hulponderwijzeres der meisjesschool, in een klein herbergke aan een tafel zien zitten, bezigt met snaps te drinken.

DE GODSDIENSTKRACHT

DOOR TH. IGN. WELVAARTS,

VAN DE ARDIJ VAN POSTEL.

(2^e Vervolg.)

Dat redeloos dier stond er in zoo hooge achtung en eerbied, dat vele Wilden tot zijnen dienst en verzorging aangesteld waren.

Daarenboven wilde men nog aan de argehoze kinderen dien goddeloosen eeredienst opdringen ; hij werd hierom op alle wijzen aan die jonge moederen aangepreukt als de ware, die zuiver en echt was evenals het goud dat van alle vreemde bestanddeelen gevrijwaard is ; doch die harten, hoe jong dan ook, waren niet meer kneedbaar tot het inspreken van dien godsdienst als onverschilte maat.

De kinderen waren te zeer van de onderrichtingen hunner moeder doordrongen en van den inhoud hunner boeken overtuigd. Dat alles was met Gods genade tot die heldhaftige beginselvastheid gesterkt en had in hunne harten zoo diepe wortelen geschoten, dat de koude taal der Wilden niet bij machte was om ze uit te rukken, en er huns nieuwwetsche en afgodische leer voor in te planten ; zoo groote macht oefende de godsdienst reeds nu in de teengere harten dezer kinderen uit.

Bij de aanschouwing van deze en meer andere afschuwelijke zaken, werden de blanken met diepe droefheid geslagen ; hun hart bloedde, omdat zij zich bevonden onder zoo blind en afgod-

Deze drie opvoeders der jeugd naar het hart van den vrijmetselaar Van Humbreeck hielden eene zoo lichtzinnige en misplaatste samenspraak dat de aanwezigen er over spraken. Eindelijk kondigden zij aan dat zij zich te zamen naar het bosch begaven om er den tijd te passeeren met nootjes te plukken.

Het gedrag van het grootste deel der officiele onderwijzers en onderwijzeressen is waarlijk niet geschikt om de achting voor het staatsonderwijs te vermeerdereu.

Geuzen-kroniek.

Een geuzen-ziekendiender van Bicêtre wordt vervolgd voor schandelijke aanslagen op kinderen die aan zijne zorgen waren toevertrouwd. Men had de Nonnekens uit de Gasthuizen verjaagd en Geuzen in de plaats genomen ! Men ziet nu wat er van komt. Wat reine uitwerksels der geuzenpartij.

A propos van vuilards : voor de wet van 1879 wierden door de geuzenbladen al de schoolmeesters die voor ergelijke feiten veroordeeld wierden, als Katholieken voorgesteld en hunne leelijke euvelen ten laste gelegd der Katholieke partij. Immers, velen dier kerels speelden heimelijk den vriend met M. Pastoor en maakten misbruik van zijne goede trouw. Door de wet van 1879 zijn al die falsarissen nu op hunne echte plaats en nu ziet men dat bijna al die vuilards, 9 op 10 aan den geuzenwinkel behooren. Zoo heeft die wet ons tevens ontlast van dit vuil volkje dat voor 100 frank zijn geweten versmachtte en later wel eens tot schande kon dienen aan de katholieke partij. De Geuzen mogen ze nu hebben, die *propere* lieden.

Twee geuzen-normalisten uit Nederland zijn met een meisje op speelreis gegaan. De onafhankelijke zeduleer zal er een groot deel aan hebben. En zoo'n kereltjes bereiden zich om lessen van zedenleer te geven aan het onschuldig volkskind.

De genaamde Aug. George, van Monceaux-Sambre, lid der Logie moest aangehouden worden voor 't plegen van aanslagen op de zeden. In plaats van den kerel te vatten, lieten zij hem vrij naar 't gevang gaan en de gendarmen volgden hem slechts in burgerkleeding en van verre op. Ware hij een priester geweest, men zou er anders mee gehandeld hebben. Van zulke aanhouding maakt men eenen volksoploop, men sleurt den beschuldigde door de straten en laat hem soms een volen dag zonder eten of drinken. Dit is gebeurd met een priester te Brussel terwijl de Peltzers wijn kregen. Hoe schoon en rechtvaardig.

Heelal.

densch volk. Zij baden om door den goeden God bewaard te blijven.

Wie zal ons uit dit ongelukkig oord bevrijden ? sprak Jan eindelijk. Gerecht ongelukkig, zeide ook Marie, want zelfs het hoofd erkent den waren God niet, zie, ginder ligt hij voor dat leelijk dier neergeknield. Wat is hij blind en rampzalig !.....

Hoe dikwijls hebben wij in onze boeken gelezen, dat men zijne vijanden moet beminnen : hier doodt men zijne vijanden, en nog dikwijls om ze te kunnen verslinden !.....

Wat afgrijpselijke misdaad ! welke hemeltorgende handeling ! die moorderij van zijnen evenmensch ! en hoe diep ongelukkig, hoe blind van neer te knielen voor eenen ap en hem de opperste eer te bewijzen, die allen den waren God toekomt !.....

Ew taal, zuster, bevat volkomen waarheid ; het grieft mij ook niet weinig hier voort aan wat gezet te hebben, maar reeds eenigen tijd is bij mij eene gedachte opgerezen, die is deze : als dat redeloos dier eens in 't geheim konden dooden ; de aanbidders zouden zien, hoe kleine macht hun God bezit, en hoe hij onbekwaam is zijne vereerders te beschermen.

Zoo iets moest eens ten berde komen, dat wij het dier vermoord hebben, liet Marie er op volgen, wat zou er dan met ons gebeuren ! een verschrikkelijke straf werd gewis op ons toegepast. Maar ik geloof een beter middel te weten om misschien naar wensch te kunnen slagen.

Wij hebben zoo dikwijls gelezen, dat men door 't gebed veel verkrijgen kan : laat ons dat middel te baat nemen, wie weet of het afschuwelijk dier niet op een of ander manier zal sterven ? niemand zal dan op de gedachte komen om ons hiervan te beschuldigen, wij hebben aldus voor het leven niets te duchten, dat men ons in elk ander geval zeker zou ontnemen, en wel op de smartvolste wijze.

Ok Jan oordeelde die raadgeving verstandig, dat voornemen zeer prijbaar. Spoedig werd het voornemen bewerkt-lijgd. De kinderen hadden dienstgevolge in de oca-

Remplaçanten.

Het getal remplaçanten, door het gouvernement dit jaar te leveren is weer onvoldoende : 949 families moeten nu maar zorgen dat zij eenen plaatsvervanger voor hunne zonen vinden.

Het is alzo kermis voor de zielverkoopers. Het groot getal aanvragen om remplaçeren, bewijst dat de liefde voor de soldaterij, in 't geheel niet toeneemt — wel integendeel. Let wel op dat maar weinige families zich de opoffering voor het aankopen van eenen peperduren remplaçant kunnen getroosten, en alzo wel gedwongen zijn hunnekuderen te leveren.

Volgens berichten die wij ontvangen, worden er bij de huisvaders, remplaçanten genoeg aangeboden ; hoe komt het dat het gouvernement er geen vindt in genoegzaam getal?

Omdat het gouvernement de aanwerving eer tegen- dan méewerkt, en doorallerhande stokken in het wiel te steken, tot den algemeen dienstplicht wil komen, die hier niet in den geest van het volk ligt.

Van de 1743 aanvragen zal het gouvernement er maar 796 kunnen voldoen, zoodat 949 families schier het dubbele zullen moeten betalen van die 796, om van de soldatenplag begrijp! te worden.

Indien nogtans het gouvernement wilde...

De vrede is gesloten, de oorlog is voor goed gedaan ! België is gered ! de vijand is verslagen ! De generaals hebben eene goede pree getrokken en de piotten... 5 centimen daags ! Vivat het officieel comediespel !

De school-geuzen spelen ook gedurig comedie met school-revues na 't voorbeeld der Fransche Republiek, van vermaledigde gedachtenis. De naaperij van al wat fransch is, vindt bij de geuzen de grootste bewondering. Het zijn vreemdelingen in een Belgisch pak !

Terwijl de geuzen schreeuwen dat er Katholieke scholen binnen kort zullen gesloten worden bij gebrek aan geld en onderstand, gaan de katholieken onbekommerd voor met nog scholen bij te bouwen daar waar men het geluk nog niet had er eene te bezitten. In de provincie Namen alleen zullen alweer in October 12 of 14 nieuwe scholen geopend worden. Leve derhalve het Katholiek onderwijs !

De briefschrijver van de *Indépendance* vindt het onredelijk dat er nog officieren zijn die geen Vlaamsch kunnen. De soldaten verstaan wel de fransche bevelen maar den uitleg niet dien de officieren noodzakelijk moeten geven ; en van den anderen kant

voud hun harten en met een onwankelbaar betrouwen : « Heer ! gij die alles vermocht, wat gij verlangt, laat toch dit redeloos dier sterven, opdat al die ongelukkige lieden de oogen opengaan, en zij begrijpen in hoe diepen afgrond de blindheid hen neergestort heeft, en voortaan niet meer aan eenen afgod maar aan U, den Schepper des heelals, de opperste eer bewijzen, die U alleen toekomt. »

Wonderbaar geval ! Dat kinderlijk gebed was nog niet lang geëindigd of de vieroeter vervulde het eiland met een verbaarlijk gebul.

In spoed kwamen de afgoddiensars of openverderers aangesneld om zich aangaande de oorzaak van dat geschreeuw te verzekeren. Weldra vernamen zij, dat hunne ap-god, bij het springen van den eenen boom op den anderen, enen tak had afgescheurd. Tengevolge dezer afscheuring vond men het dier niet gebroken poot op den grond : vandaar dat klagen geschreeuw van den belchaamden God.

Ogenblikkelijk kwamen de hoofden bijeen : al hunne kennis en kunst werden toegepast op den gebroken aapepost. Alle-middeltjes werden vruchteloos verspild, de kwaal verergerde, de pijn werd heviger, zoodat het dier, of liever de god dezer plaats al spoedig tot razernij overloeg, en zijne diensars en heelmeesters in armen en beenen beet, die het waagden hem te zeer te naderen.

De afgod bleef van razernij en woede begesterd, totdat hij zich nog denzelfde dag onder de vreselijkste stuiprekkingen en pijnen doodspartelde. Oproeping, bezweringen en andere diervoelste werken, niets kon baten den overledenen vieroeter tot het leven terug te brengen ; het dier bleef stom en dood gelijk den afgod Baal, toen tot hem de valsche profeten, in het derde boek der Koningen, met luidroefte stem riepen.

Ten einde alle raad, zeide de hoofdoppasser van den ap aan den overste van het eiland, dat men allees de twee blanken moest beschouwen als de oorzaak van dit onheil, en dat de vorst nimmer

verstaan de officiers de opmerkingen der soldaten niet. Dat zou een gebarrewar zijn in een *serieuze* oorlog. Maar dit hebben de Vlaamsche bladen reeds over eene halve eeuw geschreven en nu eerst komt de *Indépendance* de gegrondheid der Vlaamsche grieven ondersteunen ! En zou 't nog wel gemeend zijn !

De *Moniteur* bevat alle dagen koninklijke besluiten, waardoor de begrotingen der provincien worden vervalscht ten profijte van 't geuzen-onderwijs. Het geld bestemd voor buurt-wegen en andere openbare noodzakelijke werken, wordt aangeslagen voor de geuzen-scholen ! Het openbaar nut wordt dus te kort gedaan voor de ledige geuzen-scholen en officiele renteniers. Scherreweg !

Om zich te wreken over het katholiek onderwijs, zijn de Geuzen der Kamer van z'n het kiesrecht te verliezen aan alle personen, boven de 21 jaar, die in *Staatsdienst zijn of in eene geuzen-school hunne broek hebben verstenen*. Men mag nu zoo geleerd en bekwaam zijn als men wil, van den oogeblik dat men een katholiek onderwijs heeft genomen, is men niet bekwaam om kiezer te zijn ! Zoo willen het de geuzen ! Ze konden evengoed besluiten dat alle Katholieken moeten opgehangen worden... om de eerlijke dieven der geuzenpartij schoon weër te laten spelen met onze goederen...

Minister Bara wil andermaal door tusschenkomst der gemeentebesturen ingelicht worden over de priesters die onderwijs worden of de Katholieke scholen ondersteunen ; hij wil eveneens weten hoeveel personen er in iedere kerk plaats kunnen vinden en door hoeveel personen de missen worden bijgewoond. Hij zal zijnen neus nog verbranden aan de keersen der kerk, die snuffelaar ! En dit alles moeten wij verdragen.

Brussel, 21^e September 1882.

Heer *Postrijder*,

Des zomers werden de badplaatsen bezocht door de meesten die wat door jufvrouw Fortuin begunstigd zijn. Het aanhoudend slecht weder heeft dit jaar de grootste aantrekkelijkheid dier uitstappen weggenomen, maar niettemin was er te Ostende evenals te Spa volk, veel volk. Velen nogtans komen daar niet om hunne gezondheid goed te doen, om er vrienden aan te treffen, om schoone uitzichten te genieten, enz., maar ongelukkigig enkel om hunne dwaze drift voor het spel te voldoen, drift die reeds zovoelv slachtoffers gemaakt heeft en immer de droefvaste gevolgen na zich sleept.

Het schijnt dat er nooit zooveel als dit

gelukkig kon wezen, zoolang de twee vreemdefin- gen ook geen ap-aanbidders werden.

De vorst gaf echter weinig geloof aan die taal, want hij bemide de kinderen zeer, om hunne godienstig- en goedertierenheid.

Men schreep op dit eiland zonder lichamelijken god niet te kunnen leven ; overgaan tot de kiezing van een-nieuwen ap-god was nu spoedig aan de orde van den dag.

Men had het door linkse behtichtingen en door lijn samengevilde leugens bij den vorst zoover weten te brengen, dat Jan en Marie, zonder vorm van proces veroordeeld aan deze zonderlinge plechtigheden moesten deelnemen en hierin een voornaam rol spelen ; bijaldien zij hieraan weigerden te gehoorzamen, zouden zij levend met hunne twee hoeken verbrand worden, want luidens de taal van eilandbewoners, waren het deze hoeken, die de twee Blanken bezielden als toovermiddelen, waaraan men ook den stuiprekkenden dood van den god dezer plaats toeschreef.

Die treurige nieuwtijding perste tranen van droefheid uit de oogen van beiden Blanken. Nauwelijks was het dan aan Jan ter ooren gekomen, dat hij het dier zoo gedood hebben, of hij sprak tot de Wilden in dezer voege : indien ik de macht bezit den ap, uwen god, het leven te benemen, ben ik dan niet sterker dan hij ? zou ik niet krankzinnig moeten wezen, indien ik iemand wilde aanbidders die ver beneden mij is ?

De zwakke moet zich immers aan den machtigen onderwerpen en hem dienstbaar zijn : bijgevoeg heb ik veel meer verplichting uwe aanbidding mij toe te sturen, dan aan den ap ; ik zou trouwen hierop ook veel meer aanspraak hebben. Doch ik wil u gezinsins om den tuin leiden, maar u rondweg verklaren dat wij het dier niet gedood hebben. De ware God, de Schepper van hemel en sardes, dien ik en mijne zuster aanbidders, heeft aller leven en dood in banden : zonder zijnen wil of toelating geschiedt er niets.

Niet weinig verbitterde deze taal de gemoederen der Wilden, want zulke leer hadden zij nooit ge-

jaar in Ostende, Spa en elders gespeeld werd. De lezers van den *Postrijder* hebben al over eenige weken zoo wat gehoord over het verlies op eenen avond van 405,000 fr. In 1881 brachten de speelzalen in Spa 169,365,20 frank op ! De amenden beliepen tot 39,540 frank en er werden voor 1500 frank oude kaarten verkocht. Hoeveel miljoenen moeten daar niet over het groene tapijt geroeld hebben ! En zeggen dat het voor 1882 nog erger zal zijn.

De we nogtans verhoed het spel, zelfs de politie belet de loterijen op de markten (en zij doet er wel bij, zij dringt de koffiehuizen bannen, maar de overheid laat toe dat de maatschappijen van spelers met de badsteden handelen. Alzo ontvangt Spa van een dier maatschappijen de som van 21500 frank. Als een kerkfabriek het ongeluk heeft van een traktement wat te verhoogden, dan komt aanstands minister Bara er tusschen uit vreeze natuurlijk dat die verhoging zou dienen om het vrije onderwijs te begunstigen. Er is zelfs niet eens eenen specialen commissaris naar die speelhuizen gezonden ; maar 't is waar, het gouvernement heeft allewijl te veel werk om de geestelijkheid af te spioenen en te plagen.

Schooner nog, te Spa en te Ostende zijn spelen ingericht voor kinderen ; daar ziet men jongens en meisjes van tien, twaalf jaren die zotte drift naar het spel voeden, en in stede van edele gevoelens en goede hoedangheden in zich te ontwikkelen zoo al van jong af het kwaad inademen : Schoon onderwijs.

Wie ook nog een aardig onderwijs met October zal beginnen of liever voortzetten dat zijn de heerkens geuzenonderwijzers en juftijes der geuzenscholen, die daar in Arlon zoo ferm gedaan en gekaress... ik wil zeggen gekongresseerd hebben.

Vroeger werd er nog al veel van die kongressen gesproken en geschreven. Thans vindt men zelfs in de liberale gazetten, slechts een gansch beknopt verslag van eenige regels, en nog, wat er van gezegd wordt is belachelijk en leert al een beter kennen wat het geuzen-onderwijs is. Daar worden dan *discours* uitgesproken, *discours* waarin die groote woorden schitteren, zooals volksontvoogding, vrijheidsvlag, enz. die altijd effekt maken op... slimme lieden (N. B. zoo zijn er geen tusschen de officiele schoolvossen !) omdat meer als den halven tijd nog spreker, noch toehoorders weten wat men daardoor zeggen wil. Wat er enkel uit al die bewoordingen te rapen is, dat is dat de officiele onderwijzers eene dubbele taak te verrichten hebben : 1° De kerk bestrijden ; 2° de goddelooze grondbeginsels der eerste fransche Republiek in hunne school verspreiden.

De Voorzitter eindigde een van die aaneen-

hoord. De Blanken moesten gestraft worden, of-school zulks met een zeker tegenzin van den vorst gebeurde, die zooals de lezer reeds vernomen heeft, de kinderen om hun goede inborst bemide : doch het hoofd blijven bieden aan bijna den geheelen stam, werd hem eindelijk eene allermoeilijkste taak. Dientengevolge werden Jan en Marieaan eenen paal gebonden, waar weldra hunne lichamen tot aschen moesten overgaan. Zwaar werden zij op de proef gezet, toch bleven zij getrouw aan het waar Geloof, en volhardden als oprechte diensars van den waren God.

God verlaat de zijnen niet ; Hij weet dikwijls hulp en redding aan te brengen, waar men die het minste verwacht.

De onheilplannen namen overhoeds een omkeer, want als de noodige brandmiddelen rond de paal vergaderd waren om de twee onschuldigen in de vlammen te laten opgaan, klonk er eensklaps de treurigtijd, dat er een talrijke troep vijanden het eiland bemachtigd hadden met het feitelijk inzicht om er alles te plunderen.

Te wapen ! te wapen ! weergalude het van alle kanten.

Zonder aan de twee ter dood veroordeelden verder te denken, snelden allen naar het aanvallingspunt.

Ofschoon de Wilden met hardnekkigheid en leeuwenmoed voor 't behoud van hun eiland streden, behaalden de onlangs aangebonden roovers nogtans de overwinning.

Terwijl die overwinnaars plunderend deze plaats doorkruisten, vonden zij ook alspoedig de twee Blanken aan eene paal gebecht, zij ontdeedden ze van de banden en toonden zich menschevend jegens hen.

Bij het vertrek moesten Jan en Marie zich ook met deze Wilden inschepen, welke naar hun eiland zeilden, waar de twee kinderen tot die diensars van het nieuwe stamhoofd aangesteld werden.